

“YOSH TADQIQOTCHI” ilmiy elektron jurnali

Vebsayt: <http://2ndsun.uz/index.php/yt>

IQTISODIYOTNING SANOAT SEKTORINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY TAJRIBASINI TAHLIL QILISH

Mahmudov Mirabbos Fazliddinovich

Ph.D, Prognozlashtirish va makroiqtisodiy tadqiqotlar instituti tadqiqotchisi

INFO:

Qabul qilindi: 15.02.2022
Ko'rib chiqildi: 15.02.2022
Chop etildi: 16.02.2022

Kalit so'zlar: sanoat, sanoat
sektori, klaster, raqobatbardosh
klaster, innovatsiya

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada sanoat mamlakat iqtisodiyotining asosiy lokomotivi sifatidagi o'rnini tadqiq qilingan. Tadqiqotchi tomonidan O'zbekistonda innovatsion sohada biznes va davlat o'rtasida o'zaro manfaatli hamkorlikni yo'lga qo'yish istiqbollari baholash alohida ahamiyatga ega ekanligi bayon qilinib taklif va tavsiyalar berilgan.

Copyright © 2021. [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) tomonidan himoyalangan

Annotation. This article examines the role of industry as the main locomotive of the country's economy. The researcher noted the importance of assessing the prospects for mutually beneficial cooperation between business and government in the field of innovation in Uzbekistan, and made suggestions and recommendations.

Keywords: industry, industrial sector, cluster, competitive cluster, innovation.

Аннотация. В данной статье рассматривается роль промышленности как главного локомотива экономики страны. Исследователь отметил важность оценки перспектив взаимовыгодного

сотрудничества бизнеса и власти в сфере инноваций в Узбекистане, а также высказал предложения и рекомендации.

Ключевые слова: промышленность, промышленный сектор, кластер, конкурентоспособный кластер, инновации.

O'zbekiston jahon hamjamiyatiga teng huquqli sheriklik shartlarida kirishi uchun xalqaro mahsulot bozorida raqobatbardosh bo'lishi mumkin bo'lgan texnologiyalar doirasini aniqlash zarur.

Bu muammolarni hal qilish innovatsion rivojlanishning samarali vositalaridan foydalanishga asoslangan davlat, biznes, fan va ta'limning aniq o'zaro hamkorligi tizimini yaratishni taqozo etadi, ular orasida klaster yondashuvi muhim o'rin tutadi.[1]

O'rganishlar shuni ko'rsatadiki, xorijiy davlatlarning davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanayotgan chora-tadbirlari ancha kuchli rag'batlantiruvchi ta'sirga ega. Sanoat sohasini innovatsion rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribani tahlil qilish aniqlash imkonini berdi

- yuqori texnologiyali sanoat majmuasi sanoatning o'zagi va asosi hamda mamlakat iqtisodiyotining o'sish nuqtasi sifatida qaraladi;

- sanoat sektorining innovatsion dinamikasini oshirish davlat boshqaruvi va hokimiyat organlarining yordamisiz amalga oshirilmadi;

- innovatsion faoliyatni moliyalashtirish to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalar, soliq imtiyozlari, grantlar va boshqa subsidiyalar (Yaponiya, Xitoy), davlat xaridlari va buyurtmalari (AQSh) shaklida amalga oshiriladi;

- ishlab chiqarish korxonalarini, fan va ta'lim muassasalari (AQSh, Yaponiya) o'rtasida samarali hamkorlikni ta'minlash;[2]

- innovatsion jarayonlarni jadallashtirish asosi sifatida texnopolislar, ishlab chiqarish klasterlari va texnoparklarni yaratish.

Klaster strategiyalarini amalga oshirish asosida milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish g'oyasi yangilik emas. Ammo inqirozdan chiqish bosqichida, diversifikatsiyaning an'anaviy usullari endi o'z samarasini bera olmaganida, iqtisodiyotni modernizatsiya qilishning adekvat vositasi sifatida klaster biznesini tashkil etish modelidan foydalanish muqobil yo'q. Klasterlashtirish, raqobatbardoshlikni kuchaytirish va innovatsiyalarni jadallashtirish jarayonlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik va o'zaro bog'liqlik global raqobat ta'siriga bardosh bera oladigan, milliy va mintaqaviy rivojlanish talablariga to'g'ri javob beradigan yangi iqtisodiy hodisadir.[4]

Klaster yondashuvi, birinchi navbatda, alohida mintaqa yoki tarmoqning, shuningdek, butun davlatning raqobatbardoshligini oshirishga imkon beradigan yangi boshqaruv texnologiyasidir.[3]

Iqtisodiy adabiyotlarda "klaster" tushunchasi Maykl Porter (1990) tomonidan kiritilgan bo'lib, unga ko'ra klaster - bu o'zaro bog'langan kompaniyalar, ixtisoslashgan etkazib beruvchilar, xizmat ko'rsatuvchi provayderlar, tegishli tarmoqlardagi firmalar, shuningdek, shu bilan bog'liq tashkilotlarning geografik jihatdan to'plangan guruhlari. ularning faoliyati (masalan, universitetlar, standartlashtirish agentliklari, shuningdek, savdo birlashmalari) muayyan sohalarida raqobatlashuvchi, lekin bir vaqtning o'zida birgalikda ishlaydi. Shunday qilib, klasterda bir guruh geografik qo'shni o'zaro bog'langan kompaniyalar va tegishli tashkilotlar faoliyat ko'rsatishi kerak. ma'lum bir sohada xarakterli va bir-birini to'ldiruvchi bo'lish.[5]

Klaster strategiyalarini shakllantirish va amalga oshirish sohasidagi jahon amaliyotini tahlil qilish bizga bir qator fundamental umumlashtiruvchi xulosalar chiqarish imkonini beradi:

Klaster usulini qo'llash iqtisodiyot rivojlanishining tabiiy bosqichi bo'lib, uning keng tarqalishini barcha yuqori rivojlangan iqtisodiyotlarning asosiy xususiyati deb hisoblash mumkin.

Klasterning o'ziga xosligi uning tarkibiga kiruvchi tashkilotlar tomonidan alohida xo'jalik yurituvchi sub'ektlarga nisbatan butun tizimning raqobatbardoshligi oshishida ifodalangan sinergik samarani olishdir.

Klasterning o'ziga xos xususiyati uning innovatsion yo'nalishidir. Eng muvaffaqiyatli klasterlar muhandislik va ishlab chiqarish texnologiyalari sohasida "yutuq" amalga oshirilgan yoki kutilayotgan, so'ngra yangi "bozor bo'shliqlari" ga kirishda shakllanadi.

Klaster siyosatini amalga oshirish davlat hokimiyati va boshqaruvi organlarining mahalliy davlat hokimiyati organlari, xo'jalik yurituvchi subyektlar hamda fan-ta'lim muassasalarining ishlab chiqarish innovatsionligini oshirish bo'yicha sa'y-harakatlarini muvofiqlashtirish bo'yicha o'zaro hamkorligini tashkil etishga asoslanadi.

Raqobatbardosh klasterlar ko'pincha boshqa mintaqalar va mamlakatlardagi o'xshash klasterlar bilan mustahkam aloqaga ega. Bunday xalqaro munosabatlarni rag'batlantirish klaster siyosatining muhim yo'nalishiga aylanib bormoqda va turdosh klasterlar o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish, hamkorlikni rivojlantirish dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirishdan iborat.

Etakchi xorijiy mamlakatlarda innovatsion yuksalish tadqiqot va ishlanmalarga investitsiyalarning turli manbalari va shakllari bilan tavsiflangan kuchli resurs bazasiga tayanadi.

Deyarli barcha zamonaviy iqtisodiy jarayonlar shartli yoki innovatsiyalar bilan birga keladi. Rivojlangan innovatsion muhitni shakllantirish va innovatsiyalarni moliyalashtirishning zamonaviy vositalaridan foydalanish sohasidagi ilg'or xorijiy tajribani puxta o'rganish va oqilona o'zlashtirish O'zbekiston uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Xorijda milliy iqtisodiyotlar o'sishining innovatsion komponentini mustahkamlashda muhim o'rin tutayotgan O'zbekistonda innovatsion sohada biznes va davlat o'rtasida o'zaro manfaatli hamkorlikni yo'lga qo'yish istiqbollari baholash alohida ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Яковлев М.В. Формирование политического имиджа региона в условиях современной России. Автореферет дисерт на соис. Уч. ст. к.п.н. М.: МГУ им. М.В. Ломоносова, 2006. - 23 с.;
2. Важенина И.С. Имидж и репутация территории как основа продвижения в конкурентной среде // Маркетинг в России и за рубежом. 2006. - №6.;
3. Визгалов Д. Маркетинг города / Д. Визгалов. - М.: Фонд «Институт экономики города», 2008. - 110 с.;
4. Инвестиционная привлекательность региона: учебно-методическое пособие [текст] / под ред. Р.Ф. Дурицыной, Т.Н. Скибиной.- М» КНОРУС, 2008.- 400 с.;
5. Литвинова В.В. Инвестиционная привлекательность и инвестиционный климат региона: Монография / В.В. Литвинова: Финуниверситет. Каф. «Государственное и корпоративное управление и муниципальные финансы». -М.: Финуниверситет, 2013. - 116 с.